

Seat No. : _____

TM-110

M.A. Sem.-I

May-2013

Psychology - 401

(Adv. Experimental Psychology)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નનાં ગુણ દર્શાવે છે.
(2) બધા પ્રશ્નોનાં જવાબ મુદ્દાસર લખો.

1. (અ) પ્રાયોગિક મનોવિજ્ઞાનમાં આનુભાવિક સંશોધનનું મહત્ત્વ સમજાવો. 7
અથવા
સૈદ્ધાંતિક સંશોધન એટલે શું ? સૈદ્ધાંતિક સંશોધનના પ્રકારો સદૃષ્ટાંત સમજાવો.
(બ) ડી'એમેટોએ આપેલા પરિવર્ત્યોનાં પ્રકારો વર્ણવો. 7
અથવા
સ્વતંત્ર પરિવર્ત્યનાં પ્રકારો અને સંશોધનની ગોઠવણી વચ્ચેનાં આંતરસંબંધો વિશે ચર્ચા કરો.
2. (અ) પ્રસ્તુત પરિવર્ત્ય એટલે શું ? પ્રસ્તુત પરિવર્ત્યનાં પ્રકારો સમજાવો. 7
અથવા
અલગ જૂથ યોજનામાં પરિસ્થિતિજન્ય પ્રસ્તુત પરિવર્ત્યનાં નિયંત્રણની પ્રયુક્તિઓનું વર્ણન કરો.
(બ) પ્રતિસમતુલન એટલે શું ? આંતર-જૂથ પ્રતિસમતુલનની પ્રયુક્તિઓ સમજાવો. 7
અથવા
વિધેય સંબંધી પ્રસ્તુત પરિવર્ત્યનું નિયંત્રણ કરવા માટે સમબલીકૃત જૂથોની પ્રયુક્તિઓની ચર્ચા કરો.
3. (અ) મનોભૌતિકશાસ્ત્રની પાયાની સંકલ્પનાઓ વિશે સમજૂતી આપો. 7
અથવા
લઘુત્તમ ફેરફાર પદ્ધતિ વડે ભેદક ઉંબરનું માપન કેવી રીતે થાય છે તે સમજાવો.
(બ) સરેરાશ ભૂલની પદ્ધતિ વર્ણવો. 7
અથવા
સ્થિર ઉદ્દીપકની પદ્ધતિ વડે નિરપેક્ષ ઉંબરનું માપન વર્ણવો.

4. (અ) શાબ્દિક શિક્ષણનાં પ્રયોગોનાં કાર્યો વિશે સમજૂતી આપો. 7

અથવા

શાબ્દિક શિક્ષણનાં પાયાનાં નિર્ધારકો તરીકે અર્થપૂર્ણતા અને સામગ્રીનું આંતરિક સામ્ય સમજાવો.

(બ) સ્મૃતિ પર અસર કરતાં ઘટકોની ચર્ચા કરો. 7

અથવા

ધારણનાં માપનની રીતો સમજાવો.

5. એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : 14

- (1) સંશોધનની વ્યાખ્યા આપો.
- (2) આનુષંગિક (સહચારી) હસ્તોપયોજન એટલે શું ?
- (3) આધારિત પરિવર્ત્ય એટલે શું ?
- (4) સતત અને અખંડિત પરિવર્ત્ય એટલે શું ?
- (5) કમલક્ષી પ્રસ્તુત પરિવર્ત્ય એટલે શું ?
- (6) એક જૂથ યોજના એટલે શું ?
- (7) મનોભૌતિકશાસ્ત્ર સાથે સંકળાયેલા મનોવૈજ્ઞાનિકોના નામ આપો.
- (8) અપેક્ષાની ભૂલ એટલે શું ?
- (9) યદ્દૃષ્ટીકરણ એટલે શું ?
- (10) શાબ્દિક શિક્ષણની વ્યાખ્યા આપો.
- (11) શ્રેણીગત શિક્ષણ એટલે શું ?
- (12) શ્રેણિક સ્થાનની અસર સમજાવો.
- (13) વિસ્મરણની વ્યાખ્યા આપો.
- (14) અગ્રલક્ષી વિક્ષેપ એટલે શું ?

Seat No. : _____

TM-110

M.A. Sem.-I

May-2013

Psychology - 401

(Adv. Experimental Psychology)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Figures to the right indicate marks.
(2) Answer must be to the point.

1. (A) Describe in detail, the importance of empirical research in experimental psychology. 7

OR

What is theoretical research ? Explain with illustration, types of theoretical research.

- (B) Describe the types of variables as given by D'Amato. 7

OR

Discuss the inter-relation between independent variables and types of research settings.

2. (A) What is relevant variable ? Explain types of relevant variables. 7

OR

Describe the technique of control of situational relevant variable in separate group-design.

- (B) What is counter balancing ? Explain intra-group counter balancing. 7

OR

Discuss matched groups technique as a control of subject relevant variables.

3. (A) Explain the basic concepts of psychophysics. 7

OR

Explain the method of minimal changes for determining differential threshold.

- (B) Describe the method of average error. 7

OR

Describe the method of constant stimuli for determining absolute threshold.

4. (A) Explain the tasks of verbal learning experiments. 7

OR

Explain 'Meaningfulness' and 'Intra-list similarity' as determinants of verbal learning.

- (B) Discuss factors influencing memory. 7

OR

Explain methods of retention.

5. Answer in **one-two** sentences each : 14

- (1) Define research.
  - (2) What is concomitant manipulation ?
  - (3) What is dependent variable ?
  - (4) What is continuous and discrete variable ?
  - (5) What is sequence relevant variable ?
  - (6) What is single-group design ?
  - (7) Mention the names of Psychophysicists.
  - (8) What is error of anticipation ?
  - (9) What is randomization ?
  - (10) Define verbal learning.
  - (11) What is serial learning ?
  - (12) What is serial position effect ?
  - (13) Define forgetting.
  - (14) What is proactive-inhibition ?
-